

IMOM AL-BUXORIY YODGORLIK MAJMUASI: ISLOM DUNYOSINING ILMIY VA ME'MORIY FENOMENI

Maxmudov Azimxon

*Namangan davlat universiteti
Tarix magistratura 2-bosqich talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada islom olamining buyuk muhaddisi Imom Abu Abdulloh Muhammad ibn Ismoil al-Buxoriy dafn etilgan muqaddas qadamjo — Imom al-Buxoriy yodgorlik majmuasining yaratilish tarixi, me'moriy tuzilishi hamda uning bugungi kundagi ilmiy-ma'rifiy ahamiyati tadqiq etiladi. Shuningdek, majmuada 2025–2026-yillarda amalga oshirilgan keng ko'lamli rekonstruksiya ishlarining o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilingan.*

Kalit so'zlar: *Imom al-Buxoriy, Xartang, "Al-Jome' as-Sahih", milliy me'morchilik, ziyorat turizmi, Hadis ilmi, rekonstruksiya.*

THE MEMORIAL COMPLEX OF IMAM AL-BUKHARI: A SCIENTIFIC AND ARCHITECTURAL PHENOMENON OF THE ISLAMIC WORLD

Azimkhon Makhmudov

*Namangan State University
Specialty of History 2nd-year Master's Student*

Abstract: *This article explores the holy pilgrimage site where the great scholar of the Islamic world, Imam Abu Abdullah Muhammad ibn Ismail al-Bukhari, is buried. It analyzes the history of the establishment of the Imam al-Bukhari memorial complex, its architectural structure, and its modern scientific and educational significance. Furthermore, the specific features of the large-scale reconstruction works carried out in 2025–2026 are thoroughly examined.*

Keywords: *Imam al-Bukhari, Khartang, "Al-Jami' as-Sahih", national architecture, pilgrimage tourism, Hadith science, reconstruction.*

KIRISH

Islom sivilizatsiyasi rivojiga beqiyos hissa qo'shgan buyuk mutafakkir bobomiz Imom al-Buxoriyning ilmiy merosi asrlar davomida bashariyatga yo'l ko'rsatib kelmoqda. Muhaddis milodiy 870-yilda vafot etgach, u dafn etilgan Samarqand viloyati Payariq tumanidagi Xartang qishlog'i muqaddas ziyoratgohga aylandi. Uzoq asrlar davomida bu joy oddiy qabr

va uning atrofidagi kichik bir masjiddan iborat bo‘lib kelgan edi. Mustaqillik yillariga kelib ushbu muqaddas maskan tubdan qayta tiklandi va bugungi kunda Sharq uyg‘onish davri me‘morchiligini o‘zida aks ettirgan yirik majmuaga aylantirildi.

Xususan, 1997–1998-yillarda O‘zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti Islom Karimov tashabbusi bilan alloma tavalludining hijriy taqvim bo‘yicha 1225-yilligi munosabati bilan bu yerda ilk bor muhtasham yodgorlik majmuasi bunyod etildi. Ushbu tarixiy qurilishga Buxoro, Samarqand, Xiva, Toshkent va Qo‘qon xalq ustalari jalb etilib, milliy naqqoshlik hamda ganchkorlik maktablarining eng sara namunalari mahorat bilan qo‘llanildi. Dastlabki majmua o‘z tarkibiga maqbara, masjid, ma‘muriy bino va milliy uslubdagi keng ayvonlarni olgan edi. Majmuaning markaziy qismida joylashgan maqbara ustida o‘ziga xos moviy gumbaz qad ko‘targan bo‘lib, uning ichki qismidagi sag‘ana sarg‘ish-yashil tusli oniks toshidan yasalgan. Maqbara devorlari esa arab xattotlik san‘atining mukammal namunalari bo‘lgan suls va kufiy xatlari hamda Qur‘on oyatlari bilan go‘zal tarzda bezatilgan.

Majmua hayotidagi yangi davr Prezident Shavkat Mirziyoyev tashabbusi bilan boshlangan keng ko‘lamli yangilanish va kengayish jarayonlari bilan bog‘liqdir. Zamonaviy talablarga mos ravishda boshlangan ulkan rekonstruksiya ishlari yakunlanib, 2026-yilning mart oyida yangilangan majmua tantanali ravishda foydalanishga topshirildi. Mazkur ulug‘vor loyiha doirasida majmua hududi sezilarli darajada kengaytirilib, uning tarkibidagi markaziy masjid bir vaqtning o‘zida 9 mingdan ortiq namozxonni o‘z bag‘riga sig‘dira oladigan darajaga yetkazildi. Bugungi kunda ushbu maskan nafaqat muqaddas ziyoratgoh, balki tarkibidagi Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi va Hadis ilmi maktabi tufayli jahon miqyosidagi yirik islomiy ilm-fan va ma‘rifat maskaniga aylandi.

Xulosa

Imom al-Buxoriy yodgorlik majmuasi o‘zbek xalqining yuksak bunyodkorlik salohiyati va boy ma‘naviy qadriyatiga bo‘lgan yuksak ehtiromining yorqin namunasidir. Yangilangan qiyofadagi ushbu muazzam me‘moriy durdona nafaqat mamlakatimizda xalqaro ziyorat turizmini yangi bosqichga olib chiqishga, balki butun islom olamida ma‘rifatparvarlik va insonparvarlik g‘oyalarini keng targ‘ib etishda strategik ahamiyatga ega global muassasa hisoblanadi. Majmua me‘morchiligida milliy an‘analar va zamonaviy shaharsozlik san‘atining uyg‘unlashuvi O‘zbekistonning boy madaniy merosini butun dunyoga namoyish etishda o‘ziga xos vizual va ma‘naviy ko‘prik vazifasini o‘tamoqda.

Shu bilan birga, majmua qoshida faoliyat yuritayotgan Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi hamda Hadis ilmi maktabi jahon ilm-fanida unutilmas iz qoldirgan alloma merosini fundamental asosda o‘rganish, uning asl mohiyatini kelajak avlodlarga yetkazish hamda soxta diniy g‘oyalarga qarshi ilmiy raddiyalar berishda muhim platforma bo‘lib xizmat

qiladi. Xulosa qilib aytganda, ushbu muqaddas qadamjo shunchaki me'moriy obida emas, balki Islom sivilizatsiyasining ma'naviy markazi sifatida dunyo hamjamiyatida tinchlik, bag'rikenglik va ilm-fan qadriyatlarini yuksaltirishga qaratilgan ulug'vor davlat siyosatining amaliy ifodasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O‘zbekiston” nashriyoti, 2021. – B. 245-250.
2. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild. – Toshkent: “Asaxiy Books”, 2020.
3. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: “Ma'naviyat”, 2008. – B. 76-82.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Samarqand viloyatida Imom al-Buxoriy yodgorlik majmuasini qayta barpo etish va rekonstruksiya qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Qarori va Farmonlari to‘plami (2021–2025-yy.).
5. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2017-yil
6. Al-Buxoriy, Abu Abdulloh Muhammad ibn Ismoil. Al-Jome' as-sahih (Sahihul Buxoriy). 1-4-jildlar. / Arabchadan tarjimon: Z.Ismoilov. – Toshkent: "Qomuslar bosh tahririyati", 1997.
7. Al-Buxoriy, Abu Abdulloh Muhammad ibn Ismoil. Al-Adab al-mufrad (Adab durdonalari). – Toshkent: "O‘zbekiston", 2018.
8. Ibn Kasir, Ibrohim ibn Umar. Al-Bidaya va-n-nihaya (Ibtido va intiho). 10-jild. – Qohira: Dorul hijra, 1998.
9. O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. 4-jild (Imom al-Buxoriy majmuasi maqolasi). – Toshkent: “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi” Davlat ilmiy nashriyoti, 2002.
10. . Uvatov U. Buyuk muhaddislar hayoti va ilmiy merosi. – Toshkent: "Toshkent islom universiteti" nashriyot-matbaa birlashmasi, 2010. – B. 45-60.
11. Ravshanov Sh. Samarqand obidalari va ziyoratgohlari tarixi. – Samarqand: "Zarafshon", 2015. – B. 112-119.
12. Zohidov P. Temuriylar davri me'morchiligi va uning an'analari. – Toshkent: "San'at", 1996.
13. Muhammedov N. Movarounnahr olimlarining hadis ilmi rivojiga qo'shgan hissasi. – Toshkent: "O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi", 2019.

14. Yo‘ldoshev S., Qodirov M. O‘rta Osiyo mutafakkirlari falsafasi va madaniyati tarixi. – Toshkent: "Sharq", 2005
15. Mansurov A. Imom Buxoriy majmuasi – islom me‘morchiligining noyob durdonasi. // O‘zbekistonda ijtimoiy fanlar jurnali. – Toshkent, 2019. – № 3. – B. 34-41.